

Uwagi Izby Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych do projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (projekt z dnia 8. 12. 2011 r.)

1. Uwagi do art. 1 pkt 4a, odnoszącego się do art 88 ust 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Waloryzacja ma na celu przeciwdziałanie zmianom siły nabywczej pieniądza, co z reguły sprowadza się do przeciwdziałania inflacji. Nazwanie zatem „waloryzacją” kwotowych podwyżek emerytur i rent w nowelizowanym art.88 ustawy emerytalnej jest nadużyciem, bowiem w istocie projektowana nowelizacja uchyla przepisy o waloryzacji świadczeń emerytalno – rentowych, a w to miejsce wprowadza coroczne dodatki do kwoty świadczenia ustalane w ustawie budżetowej.

Wprowadzenie „waloryzacji kwotowej” może narazić to rozwiązanie na zarzut niekonstytucyjności. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wypowiadał się w kwestii waloryzacji rent i emerytur. W orzeczeniu K 2/99 Trybunał Konstytucyjny wyraził pogląd, że kwoty świadczenia powinny być w przybliżeniu proporcjonalne do wysokości składek odprowadzanych do funduszu ubezpieczeń społecznych. Zasada wzajemności (ekwiwalentności) oraz proporcjonalności świadczeń i składek, jako założenie ubezpieczeń społecznych, określa ustawowe reguły ustalania wysokości świadczeń i podlega ochronie z mocy art. 70 ust. 1 i ust. 2 pkt.1 Konstytucji. Dlatego też Trybunał uznał, że przepis, który spłaszcza nadmiernie świadczenia osób, które opłacały odpowiednio wysoką składkę kłóci się z zasadą wzajemności oraz proporcjonalności świadczeń i składki, przez co jest niezgodny nie tylko z art. 70 Konstytucji, ale również z zasadą praw nabytych (art. 1 Konstytucji). W tym samym orzeczeniu Trybunał stwierdził, że w konstytucyjnym prawie do zabezpieczenia społecznego mieści się prawo do zachowania realnej wartości przyznanych rent i emerytur.

We wcześniejszym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny wskazał, że przysługująca ustawodawcy kompetencja modyfikowania zasad waloryzacji dotyczy w szczególności określenia formuły i częstotliwości jej przeprowadzania, pod warunkiem, że nie stanowi to naruszenia prawa emerytów i rencistów do zachowania realnej wartości przysługujących im świadczeń (K 11/97).

Stosowanie „waloryzacji kwotowej” przeniosłoby po pewnym czasie polski system emerytalno - rentowy do systemu pomocy społecznej, gdzie bez znaczenia byłby udział ubezpieczonego w gromadzeniu środków w funduszu ubezpieczeń społecznych, a

podstawowym kryterium przyznania „waloryzacji” byłaby sytuacja dochodowa indywidualnego emeryta lub rencisty. Takim kryterium nie posługuje się nawet system pomocy społecznej, w którym należy badać sytuację ekonomiczną rodziny, a nie jednostki.

2. Uwagi do Art. 1 pkt 4b dodającego ustęp 2a do art. 88 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Całkowicie niezrozumiałe jest zaproponowanie takich zasad waloryzacji emerytury okresowej, przy których połowa środków na waloryzację miałyby pochodzić z OFE, a dokładniej z rachunku członka OFE. W przypadku dotychczasowej, corocznej waloryzacji procentowej każdy członek OFE otrzymywał możliwość zachowania wartości swojego świadczenia poprzez formułę waloryzacji rekompensującej co najmniej inflację. Przy waloryzacji kwotowej wartości wypracowanych emerytur okresowych ulegną deformacji. Dodatkowo podział kwoty waloryzacji pomiędzy świadczenie z ZUS i OFE po połowie przeniesie niewspółmierny ciężar na finansowanie podwyżek świadczeń z rachunków członków OFE i zarazem da oszczędność FUS (budżetowi Państwa) w przypadku osób pobierających emeryturę okresową wraz z emeryturą z FUS.

Jeśli przykładowo emerytura okresowa wynosiła 100 zł, to proponowany podział kwoty waloryzacji po połowie na emeryturę z FUS i OFE podwyższy emeryturę okresową o 34 zł w roku 2012, co oznacza wzrost o 34%. Jest to ponad pięciokrotnie więcej niż wynosi wskaźnik waloryzacji przyjęty dla ustalenia kwoty waloryzacji na rok 2012, wynoszący 4,8%. Taki też wskaźnik przewidziano dla dodatków do rent i emerytur.

Gdyby ten sposób waloryzacji miał się utrzymać przez dłuższy czas, niewielkie środki członków OFE pobierających już emerytury okresowe wyczerpałyby się w dużo szybszym tempie niż przy waloryzacji procentowej.

Należy zatem dla emerytur okresowych pozostawić waloryzację procentową, analogicznie jak dla dodatków do rent i emerytur.

Należy bowiem zwrócić uwagę, że waloryzacja emerytur okresowych nie obciąża budżetu Państwa lecz rachunek środków własnych członka OFE. Zatem IGTE postuluje w pierwszej kolejności, by dla emerytur okresowych pozostawić waloryzację procentową.

Jeśli jednak ustawodawca postanowi stosować te same zasady waloryzacji dla obu typów emerytur (FUS i OFE), należy bezwzględnie zmienić proporcje w jakich dzieli się kwotę waloryzacji między FUS i OFE.

Poniżej przedstawiamy alternatywny projekt zapisu Art.1 pkt. 4

„Art. 1. pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4. w art. 88:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Waloryzacja polega na dodaniu do kwoty świadczenia i podstawy jego wymiaru kwoty waloryzacji w wysokości określonej w ustawie budżetowej na rok, w którym jest przeprowadzana waloryzacja, z uwzględnieniem ust. 2a.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Jeżeli emerytura z Funduszu przysługuje łącznie z okresową emeryturą kapitałową, kwota o której mowa w ust. 2 dzielona jest pomiędzy te dwa świadczenia w ten sposób, że każde z tych świadczeń podwyższa się o kwotę proporcjonalną do wysokości danego świadczenia w łącznej kwocie emerytury z Funduszu i okresowej emerytury kapitałowej.”

Uzasadnienie:

*Proponowana zmiana ma na celu doprowadzenie do sytuacji, w której kwota waloryzacji dzielona byłaby proporcjonalnie do wysokości emerytury z Funduszu i emerytury okresowej w emeryturze łącznej. **Proponowana zmiana ma na celu poprawę sytuacji emerytów.** Należy zauważyć, że podwyższenie obu świadczeń o tę samą kwotę spowoduje, że wysokość okresowej emerytury kapitałowej wzrośnie w sposób znaczący (nie proporcjonalny do wzrostu emerytury z Funduszu), a tym samym istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że środki zgromadzone na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym i zewidencjonowane na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych ulegną szybszemu wyczerpaniu.*

Powyższe oznacza, że osoba pobierająca oba świadczenia szybciej utraci prawo do okresowej emerytury kapitałowej z uwagi na fakt, iż zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych prawo do okresowej emerytury kapitałowej wygasa w przypadku wyczerpania środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym oraz środków zewidencjonowanych na subkoncie.

Zauważyć też trzeba, że w przyszłości osoba pobierająca świadczenie z Funduszu (po wyczerpaniu środków z okresowej emerytury kapitałowej) otrzyma emeryturę z Funduszu wyższą tylko o kwotę odpowiadającą połowie kwoty waloryzacji. Podwyżka ta może nie zrekompensować wzrostu cen towarów i usług. W rezultacie więc idea jaka przyświeca przeprowadzeniu waloryzacji nie zostanie zrealizowana.

Art. 9 ust 3

Proponujemy zapis analogiczny jak w Art. 1 punkt 4 litera b).